

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
z udziałem G. A. , D. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., E. spółki z
ograniczoną odpowiedzialnością
o objęcie ubezpieczeniem społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 5
marca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 16 października 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

1. odrzuca skargę kasacyjną;

**2. oddala wniosek pełnomocnika organu rentowego o
zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją nr (...) z 31 grudnia 2014 r. stwierdził, że G. A. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z D. Sp. z o.o., a wykonywanych na rzecz P. Sp. z o.o. w S. , tj. pracodawcy, z którym pozostawał jednocześnie w stosunku pracy, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik płatnika składek P. Sp. z o.o. w S. w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w okresie od 23 stycznia 2006 r. do 17 września 2007 r., z podstawą wymiaru składek wskazaną w decyzji.

Organ rentowy stwierdził, że płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tego tytułu jest P. Sp. z o.o. w S..

Powyższą decyzję zaskarżył płatnik składek.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 8 listopada 2016 r., sygn. akt VI U (...), oddalił odwołanie płatnika składek, rozstrzygając o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 16 października 2018 r., sygn. akt III AUa (...), oddalił apelację płatnika składek (pkt 1), odstępując od obciążania go kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (pkt 2).

Wyrok Sądu Apelacyjnego płatnik składek zaskarżył w całości. Jako wartość przedmiotu zaskarżenia wskazano kwotę 7.072 zł.

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest: (-) art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.; dalej „ustawa systemowa”) w związku z art. 2 k.p.; (-) art. 18 ust. 1a w związku z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej. Ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia powyższych zarzutów, skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest: (-) art. 18 ust. 1a w zw. z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w związku z art. 84 oraz art. 217 Konstytucji RP; (-) art. 18 ust. 1a ustawy systemowej w związku z art. 2 Konstytucji RP; (-) art. 2 Konstytucji RP w zw. z art. 68 ust. 1 pkt 7 i 8 oraz art. 83d ustawy systemowej. Ponadto, zarzucono naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 219 k.p.c.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, to jest art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w związku z art. 2 k.p. oraz art. 18 ust. 1a w związku z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sformułowanego w postaci pytania: „czy w świetle art. 84 i art. 217 Konstytucji RP dopuszczalne jest nałożenie na pracodawcę, którego pracownik zawarł umowę cywilnoprawną z osobą trzecią, na podstawie której to umowy świadczy pracę na rzecz swojego pracodawcy, obowiązku ustalania, obliczania, potrącania i terminowego odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne od przychodu uzyskanego przez jego pracownika z tytułu świadczenia pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią,

w drodze rozszerzającej wykładni art. 18 ust. 1a w zw. z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej?”, a w przypadku pozytywnej odpowiedzi na to pytanie: „czy pracodawcy zobowiązanemu na podstawie art. 18 ust. 1a w zw. z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej do ustalenia, obliczenia, potrącenia i terminowego odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne od przychodu uzyskanego przez jego pracownika z tytułu świadczenia pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią, jeśli praca ta świadczona jest na rzecz tego pracodawcy, przysługują instrumenty prawne uprawniające do żądania od pracownika oraz od osoby trzeciej, z którą pracownik ten związany jest jedną z umów cywilnoprawnych wskazanych w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, informacji o istnieniu ważnie zawartej umowy cywilnoprawnej między pracownikiem a osobą trzecią oraz treści tej umowy cywilnoprawnej, w szczególności w odniesieniu do informacji o wysokości wynagrodzenia ustalonego pomiędzy stronami umowy cywilnoprawnej, stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za tego pracownika?”

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, a także o zasądzenie od płatnika na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia jedynie w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, natomiast w pozostałych sprawach z tego zakresu skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286; z dnia

2 marca 2011 r., II UZ 1/11, LEX nr 844747; z dnia 18 lutego 2010 r., III UK 75/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 215; z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 314/09, LEX nr 604214).

W tej sprawie przedmiot sporu wynika z przyjętej w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych konstrukcji uznania osoby wykonującej pracę na rzecz własnego pracodawcy za jego pracownika, wykładanej w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego ze względu na gwarancyjny cel opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Uznaje się, że w tym przepisie pojęcie pracownika jest rozszerzone na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy pracę na rzecz swojego pracodawcy. Także więc w zakresie tej sfery aktywności jest on uznawany - na potrzeby ubezpieczeń społecznych - za pracownika tego właśnie pracodawcy i płatnikiem składek z tego tytułu jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2016 r., II UZ 57/15, LEX nr 2290408 i orzecznictwo tam powołane). We wskazanym postanowieniu II UZ 57/15 Sąd Najwyższy stwierdził, że umowy cywilnoprawne wymienione w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, ze względu na posłużenie się szerokim pojęciem „pracownika” pochłania łączący pracodawcę z pracownikiem stosunek pracy, nie stanowią samodzielnych tytułów obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym pracownika (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, LEX 1458679 i z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, LEX nr 1436176). Osoba wykonująca pracę na rzecz swego pracodawcy na podstawie umów cywilnych podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik i na tym kwestia jej ubezpieczenia się wyczerpuje (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 1997 r., I PKN 43/97, OSNAPiUS 1997 nr 24, poz. 494; z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, i z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13). Ugruntowany jest w związku tym pogląd, że sprawa o opłacenie przez pracodawcę składki w wysokości równej obciążeniu umowy o pracę i zlecenia lub dzieła wykonywanego na rzecz tego pracodawcy dotyczy składki, gdyż przedmiotem postępowania jest jedynie ustalenie właściwej kwoty jej podstawy wymiaru (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15, OSNP 2007 nr 3 poz. 34, czy z dnia 19 sierpnia 2015 r., II UZ 14/15, LEX nr 2051058). Nie jest to tym samym sprawa o

objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu sporu.

Uwzględniając powyższe a także treść art. 398² § 1 k.p.c., mając na względzie, że wartość przedmiotu zaskarżenia w tej sprawie nie przekracza dziesięciu tysięcy złotych (została określona na kwotę 7.072,17 zł), skarga kasacyjna jest niedopuszczalna. Z tego powodu, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

Rozpoznając wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, należy wskazać na stanowisko judykatury, zgodnie z którym nie ma podstaw do przyznania kosztów postępowania stronie, która w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie dostrzegła wady prowadzącej do jej odrzucenia, a wniosek o koszty związała z innymi oczekiwanymi przez siebie rozstrzygnięciami (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01, LEX nr 1405370; z dnia 29 marca 2011 r., IV CSK 593/10, LEX nr 785541; z dnia 17 września 2014 r., sygn. akt II CNP 17/14, LEX nr 1537289). Skoro organ rentowy wniosek o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego związał z odmową przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie z oddalaniem skargi kasacyjnej, to w sytuacji odrzucenia skargi kasacyjnej nie ma podstawy prawnej do zasądzenia na rzecz organu rentowego kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej.